

S.V.B

VEŠAKH - 5^e volle maan

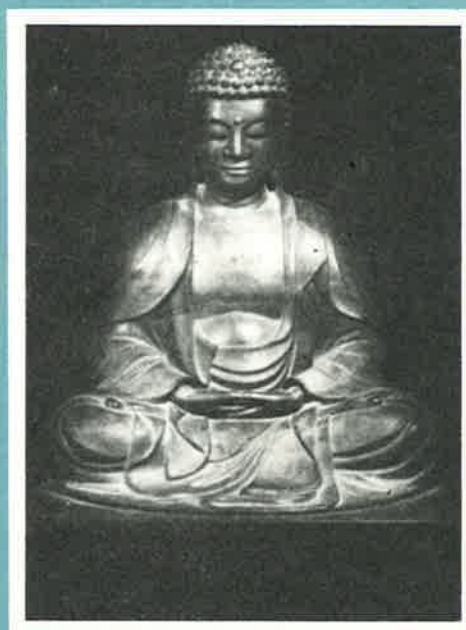
from SUBC/SVB

D.08

Boeddhisme in Nederland, SUPPLEMENT

Boeddhisme in Nederland

Victor J. van Gemert

Met bijdragen van:

I. den Boer

Dr. Tonny Kurpershoek-Scherft

Nico Tydeman

Dr. H.F. de Wit

Victor J. van Gemert

Boeddhisme in Nederland, SUPPLEMENT

ZEN-uitgeverij, Lautzerath, 1993

禪

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Gemert, Victor van

Boeddhisme in Nederland: overzicht van boeddhistische stromingen in Nederland en België / Victor van Gemert / Bijdragen van: Dr. Tonny Kurpershoek-Scherft, 1970, 1973; Dr. H.F. de Wit, 1983; Nico Tydeman, 1983; I. den Boer, 1987, 1988.

Trefw.: Boeddhisme

ISBN 90 71013 07 3

SUPPLEMENT: samengesteld door Judith Bossert
Verspreiding: ZEN-Verzend, Brigit van Raaij, Heerbaan 89,
NL-6566 EE Millingen a/d Rijn

Copyright 1990 ZEN-uitgeverij - Lautzerath
ISBN 90-71013-07-3
Boeddhisme in Nederland - supplement

BOEDDHISME IN NEDERLAND

SUPPLEMENT

VOORWOORD

Is het al verbazingwekkend dat alle boeddhistische stromingen zich de laatste vijftig jaar in Amerika hebben weten te vestigen en vele Amerikanen tot hun volgelingen - al of niet officieel - kunnen rekenen, nóg verbazingwekkender is het dat hetzelfde geldt voor ons kleine landje Nederland. Zouden we dan toch zo tolerant zijn als vaak wordt beweerd? Het lijvige naslagwerk dat Victor van Gemert heeft samengesteld, bewijst het. Ook voor de niet-wetenschappelijke speurders onder ons is dit werk uitermate interessant: zeer lezenswaardige informatie over geschiedenis, doel, accenten en leiders van alle boeddhistische stromingen en organisaties in Nederland (en summier in België); inleidende hoofdstukken over wat boeddhisme is; verder adressen, verwijzingen, verkooppunten van boeken, enz. enz.

Recent onderzoek over aantallen Nederlandse en buitenlandse boeddhisten die in Nederland zijn gevestigd. Kortom, een boek dat in iedere bibliotheek past en tevens in de boekenkast van de geïnteresseerde boeddhist.

In 1992 heeft de verantwoordelijke uitgever van het boek alle organisaties en groeperingen die in het naslagwerk zijn genoemd, aangeschreven om aanvullingen en naams- en/of adreswijzigingen op te vragen. Velen hebben gereageerd, vandaar dat we het de moeite waard vinden in dit SUPPLEMENT alle namen en adressen, bijgewerkt tot 1992, samen te brengen. Vergeleken bij het eigenlijke naslagwerk van Victor van Gemert is dit SUPPLEMENT een poging tot actualisatie van het inventariserend deel II van BOEDDHISME IN NEDERLAND (vanaf Hoofdstuk 6, pagina 83). We hopen dat u er wat aan hebt.

ZEN-uitgeverij, Lautzerath, 1993
Judith Bossert

Inhoudsopgave SUPPLEMENT

bij BOEDDHISME IN NEDERLAND. EEN INVENTARISATIE,
Victor J. van Gemert

6.	Boeddhisme in Nederland: algemeen	2
6.1.	Kanttekeningen	2
6.2.	Organisaties	5
6.2.1.	Universeel gerichte organisaties	5
	Boeddhistische Unie van Nederland	5
	Stichting Vrienden van het Boeddhisme	6
	St. Friends of the Western Buddhist Order - Nederland	7
	Boeddhistisch Meditatie Centrum Groningen	8
	Nederlands Boeddhistisch Studiecentrum (NBSC)	9
	Stichting Tiderp	10
	Han Fortmann Centrum	11
6.2.2.	Etnische groeperingen, diversen	12
	Boeddhistisch Meditatie Centrum	
	Ling Shen Jen Foo Chung	12
	Vietnamese Boeddhistische Samenwerking in Nederland	14
	Nichiren Shoshu Soka Gakkai Nederland (NSN)	16
	Shinto-Boeddhistisch Genootschap 'De Blauwe Lotus'	17
7.	Theravada-boeddhisme in Nederland	19
7.1.	Kanttekeningen	19
7.2.	Organisaties	20
	Boeddharma Tempel	20
	Buddhavihara, Meditatiecentrum	21
	Stichting Jonge Boeddhisten Nederland	23
	Phoros, buro voor psychologische training & begeleiding	24
	Boeddhayana Wihara / Ehipassiko	25
	Sayagyi U Ba Khin Stichting (IMC)	26

8.	Vajrayana-boeddhisme In Nederland	27
8.1.	Kanttekeningen	27
8.2.	Organisaties	29
	Arya Maitreya Mandala, Orde	29
	Dharmadhatu Amsterdam en de Dharma Studiegroepen	30
	Instituut voor Boeddhistische Studie (Jewel Heart)	32
	Karma Deleg Chö Phel Ling	33
	Maitreya Instituut	34
	Nyingma Centrum Nederland	36
	Sakya Thegchen Ling	37
	Stichting De Stroom	38
9.	Zen-boeddhisme in Nederland	39
9.1.	Kanttekeningen	39
9.2.	Organisaties	41
	Association Zen Internationale (AZI), Zenkringen	41
	Stichting Exist Holland	43
	Hogen Daido Roshi, kring van belangstellenden	44
	International Zen Institute of America (IZIA), Nederland	45
	Kanzeon Sangha Nederland	46
	Sanbo-Kyo-Dan, contactadres Nederland	47
	Tiêp Hiên Orde, contactadres Nederland	48
	De Tiltenberg	49
10.	Boeddhisme in vogelvlucht	50
10.2.	Contactadressen	50
10.3.	Verkooppunten literatuur/meditatie-artikelen	60

Deel II - Boeddhisme in Nederland

Een inventarisatie: Supplement

Hoofdstuk 6 Boeddhisme in Nederland: Algemeen

6.1. Kanttekeningen

Dit hoofdstuk beschrijft een verzameling uiteenlopende organisaties die niet of moeilijk in één van de volgende hoofdstukken (theravada, vajrayana en zen) ondergebracht kunnen worden. Als eerste noem ik 'universeel' gerichte organisaties, met andere woorden, niet verbonden aan een bepaalde traditie (§6.2.1):

- de Boeddhistische Unie van Nederland (BUN), een koepelorganisatie.
- de Stichting Vrienden van het Boeddhisme, voor boeddhisten van alle richtingen en voor mensen die zich op een of andere wijze met het boeddhisme verwant voelen.
- de Friends of the Western Buddhist Order (FWBO).
- het Boeddhistisch Meditatie Centrum, Groningen, maar met extra aandacht voor het vajrayana-boeddhisme.
- het Nederlands Boeddhistisch Studiecentrum (NBSC) in Amsterdam, voor een deel een voortzetting van het Boeddhistisch Leerhuis in De Kosmos, Amsterdam. Het NBSC is universeel gericht, maar werkt met name vanuit een mahayana-optiek, met een 'voorliefde' voor (soto-) zen en geïnspireerd door de Kyoto-school (studie van het boeddhisme in dialoog met westerse filosofie/theologie).
- de Stichting Tidorp, Burgh-Haamstede, evenwel met voorkeur voor vipassana-meditatie, dus een theravada-accent.

In dit gedeelte is tevens een organisatievorm opgenomen die 'niet specifiek boeddhistisch' genoemd kan worden. De 'boeddhistische programma's' van dit centrum getuigen van een universeel gerichte belangstelling:

- het Han Fortmann Centrum (HFC) in Nijmegen, een spiritueel centrum met (veelal mystiek-) rooms-katholieke signatuur, met betrekking tot het boeddhisme vooral toegespitst op vajrayana en zen.

Elders in dit boek wordt nóg een niet specifiek-boeddhistisch centrum beschreven, vergelijkbaar met het HFC, dat in het programma een principiële plaats inruimt voor het zen-boeddhisme: het Graalcentrum De Tiltenberg, Vogelenzang. Ook de St. Exist-Holland, geïnspireerd door Karlfried Graf Dürckheim, is geen boeddhistische organisatie, maar wordt (elders) wel beschreven vanwege de grote aandacht voor

zen en zenmeditatie. De Tiltenberg en de St. Exist-Holland zijn opgenomen in hoofdstuk 9 (Zen-boeddhisme in Nederland). In de tweede sub-paragraaf (§ 6.2.2) van dit hoofdstuk komen allereerst enkele organisaties aan de orde van etnische minderheden in ons land:

- de Stichting Vietnamese Boeddhistische Samenwerking in Nederland (VBSN), Hoorn. Binnen deze stichting treft men componenten aan van theravada, mahayana en syncretisme (i.c. een samensmelting van oosterse religies en christendom).
- de Stichting Ling Shen Jen Foo Chung, Rotterdam, die een vorm van Chinees mahayana-boeddhisme voorstaat (in combinatie met taoïstische elementen).

Bij de Vietnamese organisatie (VBSN) kan aangetekend worden dat er in Nederland ook andere, informele Vietnamese groepen zijn die zich strikt houden aan hun specifieke Cao Dai-, dan wel Hoa Hao-ritueel, meestal tijdens huiskamerbijeenkomsten. De VBSN is niet opgenomen in de hiërarchie - zo men hiervan al kan spreken - van de Verenigde Kerk van Vietnam. Vietnamese boeddhisten die zich bij de Verenigde Kerk thuisvoelen zoeken onder andere contact met de (zenmonnik) Thich Nhât Hanh die woont in het centrum 'Plumvillage' in Zuid-Frankrijk (Tiêp Hiên Orde/Zen).

Binnen de categorie 'culturele minderheden' zou men ook kunnen rangschikken de Cambodjaanse boeddhisten - evenals de Vietnamezen vluchtelingen -, die echter in het volgende hoofdstuk over theravada vermeld worden. De Cambodjaanse boeddhisten in Nederland beschikken nog niet over een eigen organisatie en het lukte niet om tijdig informatie te ontvangen over de activiteiten van deze groepering; om deze redenen zijn ze (nog) niet als specifieke organisatie in deze gids opgenomen. In zekere zin zou in dit rijtje ook de Boeddharama Tempel in Waalwijk kunnen thuishoren die onder meer is gericht is op de Thaise gemeenschap in Nederland (en omliggende landen). Deze tempel, vanwege het theravada-karakter in het volgende hoofdstuk geplaatst, wordt tevens bezocht door mensen met een andere (zuid-oost) Aziatische achtergrond en door autochtone Nederlanders.

In deze sub-paragraaf tenslotte komen twee organisaties aan de orde die gerichtheid op de Japanse religieuze cultuur gemeen hebben, maar inhoudelijk duidelijk van elkaar verschillen:

- de Nichiren Shoshu Nederland (NSN), contactadres in Amstelveen.
- het Shinto-Boeddhistisch Genootschap, Heerlen, waarbij sprake is van een samengaan van shintoïstische en (zen-) boeddhistische componenten.

De Nichiren Shoshu Nederland behoort tot de internationale, vanuit Japan geleide lekenbeweging Soka Gakkai met als president Daisaku Ikeda. In Japan bestaan diverse Nichiren-sekten die, als mahayana-varianten, alle het Lotus Soetra centraal stellen en die voortkomen uit of zich hebben afgescheiden van de in de twintiger jaren opgerichte Rei-yukei beweging. Een tweede internationaal georiënteerde Nichiren-lekenorganisatie is Risho Kosei-kai (RKK). Deze beweging is niet als aparte organisatie in de gids opgenomen.

Vermeldenswaard in dit hoofdstuk is verder het Centrum voor Shin-Boeddhisme in België, geleid door Dr. Shitoku A. Peel, dat niet alleen in België belangstellenden trekt. Ook Nederlanders en Duitsers bezoeken de tempel van dit Jodo Shinshu centrum. Er is (nog) geen Nederlands contactadres van deze mahayana-richting en ook geen Nederlandse kring met eigen activiteiten.

6.2. Organisaties

6.2.1. universeel gerichte organisaties

Boeddhistische Unie van Nederland (BUN)

Secretaris: Margje Schuur,
Schepenstraat 91 B, 3039 ND Rotterdam,
tel.: 010-4672952

Voorzitter: Aad Verboom,
Shetlands 6, 3542 ED Utrecht,
tel. 030-888655

Leden en/of
sympathisanten: diverse boeddhistische organisaties in Nederland.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Open voor alle richtingen (all traditions).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☐	studiecentrum	☐
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☐
regelmatig onderricht	☐	kring van belangstellenden	☐
meditatiemogelijkheden	☐	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☐	anders, nl. koepelorganisatie	☒
keuken en/of overnachten	☐	bibliotheek	☐
verkooppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☐		

De Boeddhistische Unie van Nederland (B.U.N.) vertegenwoordigt de Nederlandse boeddhisten in Europees verband.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

De Boeddhistische Unie van Nederland is aangesloten bij de Boeddhistische Unie van Europa (EBU)

Stichting Vrienden van het Boeddhisme

Secretariaat: Kerkhoflaan 4, 2585 JB Den Haag,
tel. 070-3505194

Voorzitter: Prof. Dr. R.H.C. Janssen, Oegstgeest.
Penningmeester: de heer Drs. J.A. de Breet, Oegstgeest.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Alle richtingen (all traditions).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☐	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☐
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☐	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☒	anders, nl. verkoop van	☒
keuken en/of overnachten	☐	insigne en brochures	
bibliotheek	☒		
verkoopppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☒		

De Stichting Vrienden van het Boeddhisme verenigt via donateurschap allen die zich betrokken voelen bij het boeddhisme.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Tonny Kurpershoek-Scherft is namens de St. Vrienden van het Boeddhisme bestuurslid van de Boeddhistische Unie van Nederland (BUN).

Periodiek

Saddharma, Tijdschrift over boeddhisme. Verschijnt vier maal per jaar. Saddharma betekent: de Goede Leer.

St. Friends of the Western Buddhist Order - Nederland (St. FWBO)

Adres: St. FWBO-Nederland, p/a Dharmacharini Vajragita (inl.),
Montevideodreef 12, 3563 BE Utrecht,
tel. 030-620268.
Postadres: Postbus 1559, 3500 BN Utrecht.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)
Universeel gericht (all traditions).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☐
stedelijk centrum	☐	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☒	sangha (klooster)	☒
organisatie van retraites	☒	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☒		
verkoopspunt boeken e.d.	☒		
eigen periodiek	☐		

In Nederland streeft men naar een eigen (gelokaliseerd) centrum. Er is een onderscheid tussen ingewijde ordeleden, mitra's en vrienden. Een ieder die langskomt, is vriend. Mitra's zijn diegenen die meer serieus betrokken zijn en actief meehelpen aan de opbouw van de FWBO.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Berust bij ordeleden (dharmacharis (m.) en dharmacharinis (vr.)). Ordeleden in Nederland zijn Dharmacharini Vajragita, Dharmacharini Khemastri en Dharmachari Bodhimitra.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Eerw. Sangharakshita.

Stichting Boeddhistisch Meditatie Centrum Groningen

Postadres: p/a Jolanda Hennekam, secretaris,
Schoolholm 25f, 9711 JE Groningen,
tel. 050-122885.

Inlichtingen ook: Marja Jongejan, voorzitter, tel. 050-774582,

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Universeel-boeddhistisch (all traditions), met Tibetaans accent (tantrayana of vajrayana).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☒	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☒	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☐	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☒		
verkooppunt boeken e.d.	☒		
eigen periodiek	☐		

* Naast de bibliotheek worden ook boeken, wierook, e.d. verkocht. Er wordt onderscheid gemaakt tussen *contribuanten* die maandelijks een financiële bijdrage leveren (deze zijn lid van de bibliotheek en ontvangen bericht van de activiteiten) en *bibliotheekleden* die een (gering) bedrag per jaar betalen.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Geen.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Tibetaans-boeddhistische oriëntatie, maar ook bijv. zazen behoort tot de cursusmogelijkheden. Er zijn diverse contacten met boeddhistische centra in binnen- en buitenland.

St. Nederlands Boeddhistisch Studiecentrum (NBSC)

Inlichtingen: Nico Tydeman (secretariaat),
Mercatorstraat 67-2, 1056 PZ Amsterdam,
tel. 020-6187922

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Mahayana-optiek, met zen-boeddhistisch accent (soto en rinzai).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	o		
verkooppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Nico Tydeman heeft de leiding van het NBSC.

St. Tidorp, Internationale boeddhistische leef- en werkgemeenschap

Adres: Hogezoom 79, 4328 EL Burgh-Haamstede (Zld.).

Telefoon: 01115-2355.

Contactpersoon: Bruno Mertens.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Universeel (all traditions), met een Thais geïnspireerd theràvada-accnt (vipassana).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatie mogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	x*
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

- * Anders, nl.
1. genezingscentrum
 2. opleiding tot zelfvertrouwen
 3. organisatie retraites en lezingen
 4. éénpersoons meditatiegrot

Het bestuur van de stichting is overwegend boeddhistisch georiënteerd: Ton Alberts (voorz.), Eckart Dissen (secr.), Bruno Mertens (penn.), Prof. Dr. Victor Westhoff, Prof. Dr. Kwee Swan Liat, Prof. Dr. Herman Bianchi.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Bruno Mertens.

Han Fortmann Centrum, Centrum voor menselijke bewustwording en religieuze groei

Adres: Stijn Buysstraat 11 a, 6512 CJ Nijmegen,
tel. 080-225418 (incl. ma. t/m vr. 10.00-12.30 uur).

Stafleden: Hanny Fritz (secretariaat), Nol Hogema o.p. (theoloog, coördinator), Maria Nolet (psychologe), Myriam Schretlen (gespec. maats. werkende), Rens van Loon (contacten K.U.N.).

Vele activiteiten, o.a.:

Zen-meditatie: door Chris Smoorenburg o.p., Het 'Albertinum', Heyendaalseweg 121, 6525 AT Nijmegen, tel. 080-229844.

Tibetaans

boeddhisme:

- a. Mandala tekenen, door Marianne van der Horst.
- b. Kum Nye ontspanning door een medewerkster van het Nyingma Centrum Nederland.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Religieuze groei wordt in een christelijk en mystiek perspectief geplaatst. Zen- en Tibetaans boeddhisme hebben hierin een plaats.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
verkooppunt boeken e.d.	o		
bibliotheek	x		
eigen periodiek	o		

Het Han Fortmann Centrum is of functioneert als een 'spiritueel' vormingscentrum. Het is een zelfstandig centrum met de organisatorische structuur van een stichting. Naast het stichtingsbestuur is er een begeleidingscommissie en een staf.

6.2.2. etnische groeperingen, diversen

St. Boeddhistisch Meditatie Centrum Ling Shen Jen Foo Chung (Jen Hui Tang) Nederland

Adres: Randweg 34, 3074 BN Rotterdam
Secretaris: Mw Joyce Law, p/a:
mevrouw Cheung, Schoonveld 142, 3085 BV Rotterdam.
Contactpersoon: Mw. Louise Wong, tel. 02510-13348
Bestuursleden: mevrouw Cheung (voorzitter), de heer David Wan en
Mw. Lo Ming Wong (penningmeesters).

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Mahayana boeddhisme, Chinees georiënteerd.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten*	o		
bibliotheek	o		
verkoopspunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

* Gezien het huiskamerkarakter van de activiteiten is er geen overnachtingsmogelijkheid.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Mevrouw Cheung

Mevrouw Cheung, de voorzitter van deze stichting, is een volgeling van Grandmaster Lu. Ze is ongeveer 50 jaar oud, woont in Rotterdam en heeft veel boeken gelezen van Grandmaster Lu. Ze volgt zijn instructies ten behoeve van haar spirituele ontwikkeling en ze gaat de aanhangers voor in gebed.

Han Fortmann Centrum, Centrum voor menselijke bewustwording en religieuze groei

Adres: Stijn Buysstraat 11 a, 6512 CJ Nijmegen,
tel. 080-225418 (inl. ma. t/m vr. 10.00-12.30 uur).

Stafleden: Hanny Fritz (secretariaat), Nol Hogema o.p. (theoloog, coördinator), Maria Nolet (psychologe), Myriam Schretlen (gespec. maats. werkende), Rens van Loon (contacten K.U.N.).

Vele activiteiten, o.a.:

Zen-meditatie: door Chris Smoorenburg o.p., Het 'Albertinum', Heyendaalseweg 121, 6525 AT Nijmegen, tel. 080-229844.

Tibetaans

boeddisme:

- Mandala tekenen, door Marianne van der Horst.
- Kum Nye ontspanning door een medewerkster van het Nyingma Centrum Nederland.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Religieuze groei wordt in een christelijk en mystiek perspectief geplaatst. Zen- en Tibetaans boeddisme hebben hierin een plaats.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
verkooppunt boeken e.d.	o		
bibliotheek	x		
eigen periodiek	o		

Het Han Fortmann Centrum is of functioneert als een 'spiritueel' vormingscentrum. Het is een zelfstandig centrum met de organisatorische structuur van een stichting. Naast het stichtingsbestuur is er een begeleidingscommissie en een staf.

6.2.2. etnische groeperingen, diversen

St. Boeddhistisch Meditatie Centrum Ling Shen Jen Foo Chung (Jen Hui Tang) Nederland

Adres: Randweg 34, 3074 BN Rotterdam
Secretaris: Mw Joyce Law, p/a:
mevrouw Cheung, Schoonveld 142, 3085 BV Rotterdam.
Contactpersoon: Mw. Louise Wong, tel. 02510-13348
Bestuursleden: mevrouw Cheung (voorzitter), de heer David Wan en
Mw. Lo Ming Wong (penningmeesters).

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Mahayana boeddhisme, Chinees georiënteerd.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten*	o		
bibliotheek	o		
verkoopspunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

* Gezien het huiskamerkarakter van de activiteiten is er geen overnachtingsmogelijkheid.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Mevrouw Cheung

Mevrouw Cheung, de voorzitter van deze stichting, is een volgeling van Grandmaster Lu. Ze is ongeveer 50 jaar oud, woont in Rotterdam en heeft veel boeken gelezen van Grandmaster Lu. Ze volgt zijn instructies ten behoeve van haar spirituele ontwikkeling en ze gaat de aanhangers voor in gebed.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Grandmaster Lu Sheng Yen

Stichting Vietnamese Boeddhistische Samenwerking in Nederland / Hol Phat-Glao Viet-Nam Tai Hoa-Lan

Adres van de St.: Eerw. Bhikkhu Thich Minh Giac,
Ketellapper 42, 1625 WE Hoorn,
tel. 02290-39478.

Secretaris: de Heer Dao Cong Long,
Uilenstede 184 (studentenflat), k. 1284,
1183 AP Amstelveen, tel. 020-433379.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Een combinatie van

(uit het noorden en midden van
Vietnam:)

mahayana-boeddhisme, met name diverse zen-
sekten,

(uit het zuiden van Vietnam:)

Cao Dai (syncretisme), Hoa Hao (theravada-
variant).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	o
regelmatig onderricht*	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden*	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	o		
verkoopppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

* Geregeld worden diverse festiviteiten gevierd en wordt ritueel beleefd o.l.v.
Eerw. Thich Minh Giac die ook dharma-onderricht geeft.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

De Eerw. Thich Minh Giac, Hoorn

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Ven. Thich Minh Tâm

in de Khánh Anh Pagode te Parijs, Frankrijk. Het adres:

Pagode Khánh Anh,

14 Avenue Henri Barbusse,

92220 Bagneux, Frankrijk. Tel. (Parijs)46.55.84.44.

Nichiren Shoshu Soka Gakkai Nederland (NSN)

Contactadres: p/a de heer S. Kotera,
Oosterhoutlaan 22, 1181 AM Amstelveen.

Overige

contactpersonen: Alain Le Corre,
Lindengracht 141c, 1015 KE Amsterdam, tel. 020-6247537.
Gerrit Versteeg, Wipmolen 3, 3146 CJ Maassluis,
tel. 01899-23148.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Nichiren Shoshu (Soka Gakkai-richting), Japans geïnspireerde vorm van boeddhisme.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	,o		
bibliotheek*	x		
verkooppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	x		

* In de stadscentra is literatuur aanwezig.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Algemeen waarnemer (of: algemeen directeur) van de Nichiren Shoshu Nederland is de heer Shozo Kotera.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

De algehele spirituele leiding berust bij:

1. *Daisaku Ikeda.*
2. *Hogepriester Nikken.*

Japans-Nederlands Shinto-Boedhistisch Genootschap 'De Blauwe Lotus' / Shinto Talkyo Europa

Contactadres: Dr. J.C.M. Molyn, voorzitter en waarn. priester (kanushi),
Rozestraat 242, 6414 PT Heerlen,
tel. 045-217975 (dagelijks tussen 16.00 en 19.00 uur).

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Combinatie shintoïsme en zen-boeddhisme, Japanse oorsprong.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.*	x
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	o		
verkoopspunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

* Anders, nl. een levensbeschouwelijk genootschap met het accent op het beleven van ritueel en op de beoefening van diverse Japanse kunsten. De algemene leiding en besluitvorming berusten bij het bestuur bestaande uit de voorzitter, de penningmeester(es) & secretaris(esse) en uit eventuele personen die door hen zijn aangewezen. Delegatie behoort tot de mogelijkheden. De financiële middelen van het genootschap (zullen) bestaan uit: bijdragen van leden en sympathisanten, schenkingen, donaties, erfstellingen en legaten, subsidies en leningen.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Dr. J.C.M. Molyn, waarnemend priester (kanushi).

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Spirituele leiding in Europa/Nederland en het Vlaamse deel van België:

Dr. J.C.M. Molyn. In Japan: Zijne Majesteit de Keizer van Japan.

Hoofdstuk 7 Theravada-boeddhisme in Nederland

7.1. Kanttekeningen

Het oudste boeddhisme, theravada, wordt in Nederland vertegenwoordigd door een zestal organisaties die de vipassana-meditatie een centrale plaats geven in het geheel van hun activiteiten. Beschreven worden:

- de Boeddharma Tempel, Waalwijk, met een zekere gerichtheid op de Thaise gemeenschap, maar evenzeer openstaand voor een ieder die de tempel wil bezoeken,
- de centra Buddhavihara, Amsterdam en Den IJp, Thais geïnspireerd (Eerw. Mettavihari), evenwel vooral georiënteerd op westerlingen,
- de Stichting Jonge Boeddhisten Nederland, geheel gericht op ondersteuning van de activiteiten van Eerw. Mettavihari,
- Phoros, een centrum met 'therapeutische inslag',
- het Boeddhayana Wihara (Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting), Den Haag, geleid door een Nederlander, Dhammawiranatha Nayaka Thera,
- de Sayagyi U Bha Khin Stichting, vanuit Birmese inspiratie werkzaam voor iedereen die belangstelling heeft.

Ook de Stichting Tidorp in Burgh-Haamstede kent - in de lijn van haar ontstaansgeschiedenis - een gróte waarde toe aan vipassana-meditatie. Dit centrum echter stelt zich 'universeel-boeddhistisch' op, reden waarom het, zoals al eerder werd vermeld, is ondergebracht in het vorige, 'algemene' hoofdstuk.

De Cambodjaanse boeddhisten in Nederland hebben geen aparte plaats in dit hoofdstuk, omdat ze (nog) niet beschikken over een eigen organisatie, en omdat op korte termijn geen gegevens beschikbaar waren. Er wordt wel naar gestreefd om een eigen organisatie op te richten. Voor nadere inlichtingen, zie Adressenlijst (Cambodjaanse boeddhisten).

De theravada-organisaties zijn (qua aantal) in de minderheid als men vergelijkt met het populaire zen en met het vajrayana-boeddhisme dat zich in een toenemende belangstelling mag verheugen. Kwalitatief echter staat het theravadaboeddhisme in Nederland, met ervaren en deskundige voortrekkers, minstens even sterk als de andere tradities. In het afgelopen decennium is de theravada-stroming in Nederland betrekkelijk stabiel gebleken. De laatste jaren wordt duidelijk dat een groeiend aantal mensen zich aangetrokken voelt tot de beoefening van vipassana-meditatie (denk aan de activiteiten van Buddhavihara, Amsterdam/Den Iip, en van de Sayagyi U Bha Khin Stichting).

7.2. Organisaties

Boeddharama Stichting / Boeddharama Tempel

Adres: Loeffstraat 26-28, 5142 ER Waalwijk.

Telefoon: 04160-34251.

Contactpersoon: de heer K. Charoensri (secretaris),
tel. 04160-32147.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Theravada.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	o	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	x	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie medit.**	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)***	x
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek*	x		
verkoopppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	x		

* Men is bezig met de opbouw van bibliotheek.

** In de tempel is met name gelegenheid voor het beleven van ritueel (poeja). Dit laatste is onder meer van belang voor bezoekers die oorspronkelijk afkomstig zijn uit Indo-China. Westerse bezoekers hebben vaak meer aandacht voor (vipassana-) meditatie.

*** Sangha, niet in de zin van een klooster met monniken die daar vast verblijven, maar als gemeenschap van Thaise monniken in een wisselende samenstelling. Er zijn, zo mogelijk, twee à drie Thaise geestelijken die bijvoorbeeld een jaar aan de tempel te Waalwijk verbonden blijven.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

De hoofdmonnik of abt die op dat moment in de tempel verblijft kan gezien worden als spiritueel leider van de Boeddharama Tempel in Waalwijk.

Buddhavihara Meditatiecentrum / Stichting Buddhavihara

Stadscentrum: Buddhavihara Amsterdam
St. Pieterspoortsteeg 29, 1012 HM Amsterdam.
Tel.: 020-6264984.

Contactpersoon: Mevr. Joke Hermsen

Tweede centrum: Buddhavihara - Den Ijp
Den Ijp 38, 1127 PC Den Ijp, Tel.: 065282.3671

Monniken: Eerw. Mettavihari Mahathera en eerw. Kirano (contactpersoon) en van tijd tot tijd eerw. Olande Ananda

Nauw samenwerkingsverband met: St. Jonge Boeddhisten Nederland,
Postbus 1519, 3500 BM Utrecht,
incl. Aad Verboom, Shetlands 6, 3524 ED Utrecht,
tel. 030-888655.

Gelieerd aan: Stichting Vipassana Meditatie Groningen
Kamerlingh Onnesstraat 71, 9727 HG Groningen

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Theravada-traditie (vipassana-meditatie), Thais en internationaal geïnspireerd.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	x
organisatie van retraites	x	anders, nl.*	x
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkoopppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	x		

* Anders, nl. Thaise culturele activiteiten.

Centraal staan de beide meditatiecentra Buddhavihara. De Stichting Jonge Boeddhisten Nederland functioneert als een 'support'-organisatie voor de meditatieve activiteiten die vanuit Buddhavihara en elders ondernomen worden, verzorgt de publiciteit en het periodiek, genaamd *Vipassana-sara*.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Eerw. Mettavihari Mahathera.

Stichting Jonge Boeddhisten Nederland

Postadres: Postbus 1519, 3500 BM Utrecht.
Contactpersoon: Aad Verboom, Shetlands 6, 3524 ED Utrecht, tel. 030-888655.
Gelieerd aan: Meditatiecentrum Buddhavihara (Stichting Buddhavihara).

Typing boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Theravada-traditie, vipassana-meditatie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typing van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☒	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☐
regelmatig onderricht	☐	kring van belangstellenden	☐
meditatiemogelijkheden	☐	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☐	anders, nl.*	☒
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☐		
verkooppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☒		

* De Jonge Boeddhisten zijn geheel of bijna geheel gericht op het ondersteunen van Buddhavihara, onder meer door het doen verschijnen van een periodiek en een gedeelte van de organisatie van de meditatie-activiteiten van de Eerw. Mettavihari Mahathera.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Eerw. Mettavihari Mahathera

Phoros, buro voor psychologische training & begeleiding

Adres: Hoefstraat 217, 5014 NL Tilburg,
tel. 013-359764.

Contactpersonen: Drs. Niek Meulenbroek

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Open en onafhankelijke visie (theravada-accnt).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie*	o
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl.**	x
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

** Adviesbureau voor psychologische training en begeleiding; adviesbureau voor management coaching en opleiding. De aangereikte psychotherapeutische methodieken hebben ook hun oorsprong in boeddhistische theravada meditatie-technieken.

**Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting
Boeddhayana Wihari / Boeddhayana Ehipassiko
Boeddhistisch Meditatie- en Studiecentrum**

Adres Wihari: Stephensonstraat 13, 2561 XP Den Haag.
Telefoon: 070-3600605.
Medewerkers/-sters: Bikkhoe Dhammapala, Ayya Dhammagoetta,
Winita Heynekamp, Metta Kruijsdijk, Maya van Lobbereg
Adres Ehipassiko: Dorpsstraat 6, 9527 TC Bronneger (Drenthe)
Telefoon: 05998-35018
Medewerkers/-sters zie Wihari

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Theravada-boeddhisme, met vipassana-accnt en Birmees/Sri Lankaans georienteerd.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten*	x		
bibliotheek	x		
verkoopppunt boeken e.d.**	x		
eigen periodiek	x		

* De accommodatie is toereikend voor 10 à 15 personen.

** In het Centrum is een *shop* waar men publicaties kan kopen, wierook, kaarsen, e.d. *Leerlingen* en *bezoekers* van het Centrum zijn doorgaans donateur. *Donateurs* ontvangen het Maandblad en het Nieuwsblad, indien gewenst (bij een hogere donatie) ook de Boeddhayana Publikaties met betrekking tot boeddhistische thema's. Voor f 25,- ontvangt men alleen het Nieuwsblad.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Eerw. Dhammawiranatha Nayaka Thera

Sayagyi U Ba Khin Stichting (IMC)

Contactadres: p/a Jo Joosten,
Oudegracht 124, 3511 AW Utrecht, tel. 030-311445.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Theravada, i.h.b. vipassana, Birmees beïnvloed.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland:		Aard/typering van de organisatie:	
residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	x		
verkoopspunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	x		

In Nederland gaat het vooral om een groep belangstellenden, geïntereerd op het IMC-centrum in Heddington, Engeland, en gericht op de beoefening van meditatie. In het bestuur van de Sayagyi U Ba Khin Stichting zitten: Matthijs Schouten (voorzitter), Jo Joosten (vice-voorzitter), Coos Joosten-Thöne (penningmeesteres), Moniek Nooren (secretaris), Sophie Hochstenbach (secretaris) en voorts Theo Doppenberg, Patrick Luce, Catrin Siefken, Bas van Vliet en Els de Waal. Het bestuur wisselt elke twee jaar, dus zijn bovenstaande gegevens aan snelle veranderingen onderhevig.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Matthijs Schouten.

Hoofdstuk 8 Vajrayana-boeddhisme in Nederland

8.1. Kanttekeningen

In dit hoofdstuk over het vajrayana, of Diamanten Voertuig, de traditie die onder andere heerst in het noorden van India, in Tibet, in (andere delen van) China en in Mongolië, worden 12 Nederlandse organisaties beschreven. De 'kaart van het vajrayana-boeddhisme in Nederland' is nogal eens aan veranderingen onderhevig. Vooral de kleinere organisaties komen op en gaan soms na enige tijd weer ten onder; voor de laatste ontwikkelingen kan men altijd de Stichting Ontmoeting met de Tibetaanse Cultuur raadplegen (zie Adreslijst Nederland). Van één klein (kagyu) centrum in Utrecht, Karma Dhagpo Ling, Vajrayana Boeddhistisch Centrum, konden geen gegevens worden verkregen; voor informatie wende men zich tot dit centrum zelf (zie 10.2. Contactadressen). Men kan een onderscheid maken tussen organisaties die al wat langer zijn gevestigd én die - recenter van oorsprong - nog in een opbouwfase verkeren.

Organisaties die al wat langer gevestigd zijn:

- Arya Maitreya Mandala, contactadres in Oegstgeest,
- Dharmadhatu, contactadres in Amsterdam, met een aantal Dharma Studiegroepen in Amsterdam, Utrecht, Groningen en Leiden die in feite als zelfstandige (kagyu-) centra functioneren,
- Karma Deleg Chö Phel Ling, Lelystad,
- het Maitreya Instituut te Emst, dat niet alleen bij Nederlanders maar ook bij etnisch-culturele minderheden bekendheid geniet,
- het Nyingma Centrum Nederland, contactadres Amsterdam, met diverse regionale cursussen,
- Sakya Thegchen Ling, Den Haag.

Zoals blijkt uit het in hoofdstuk 10 opgenomen overzicht zijn er in Nederland - in deze volgorde - betrekkelijk veel *kagyupa*-, *gelugpa*- en *nyingmapa*-organisaties, en een enkel sakya-centrum. De kagyu-school (1), één van de drie 'roodhoedsekten' in Tibet, is in de 11e eeuw geïnitieerd door Milarepa en Marpa, een leerling van Naropa. De kagyu-school is internationaal het meest verspreid. Belangrijke kagyu-centra in Nederland zijn Karma Deleg Chö Phel Ling en de Dharmadhatu die tevens representant is van de nyingma-traditie. De gelugpa-school (2), in Tibet de 'gevestigde kerk' van de Dalai Lama, wordt wel als de 'geelhoedsekte' aangeduid. Deze hervormingsbeweging kan met name teruggevoerd worden tot de geestelijke voorman Tsonkhapa (15e eeuw). Sinds 1640 is de Dalai Lama opperpriester en wereldlijk leider van Tibet. Het Maitreya Instituut is een gelugpa-centrum. Eén van de oudste scholen in Tibet is de nyingmapa (3), een roodhoedsekte die in de 8e eeuw

door Padma Sambhava in het leven werd geroepen. Het Nyingma Centrum is daarvan in Nederland een representant bij uitstek. Ook de sakya-school (4) is een traditie van 'roodhoeden', in de 11e eeuw in Tibet ontstaan door de inspiratie van Asita. Sakya Thegchen Ling vertegenwoordigt de laatstgenoemde traditie.

De vajrayana-organisaties zien het 'Diamanten Voertuig' over het algemeen als (na theravada en mahayana) een derde, verst ontwikkelde en tevens universele gedaante van het boeddhisme. Historisch gezien lijkt het vajrayana een verbijzondering van het mahayana. Vajrayana-centra benadrukken de z.g. *triyana*-benadering, dat wil zeggen dat zij de waarde van de drie yana's - hinayana, mahayana en vajrayana - gelijkelijk onderkennen en onderwijzen. Daarbij vormen de beoefening en kennis van en de ervaring met het eerstgenoemde voertuig (hinayana) de onontbeerlijke basis voor de opvolgende yana's. Volgens de vajrayana-scholen zijn de drie yana's derhalve op elkaar voortbouwende fasen van het boeddhistische pad. Aan de strikte zitmeditatie die we zowel in het hinayana (theravada) als in het mahayana (zen) vinden worden door de vajrayana-tradities nog andere meditatietechnieken toegevoegd. De mahayana-achtergrond van vajrayana-centra komt onder meer tot uitdrukking in de naamgeving van Sakya Thegchen Ling, het 'Tibetaans Mahayana Boeddhistisch Centrum'. Het Maitreya Instituut te Emst is aangesloten bij de 'Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition (FPMT)', een netwerk van organisaties in verschillende landen.

Een laatste kanttekening betreft de aantrekkingskracht van het vajrayana-boeddhisme in Nederland. Het vajrayana-boeddhisme biedt een van oorsprong Indiase, esoterische leer, omgeven door een soms uitbundig ceremonieel. Er bestaan in deze opzichten diverse mogelijkheden om zich geestelijk te ontwikkelen. Het vajrayana bevat niet alleen een esoterische leer, maar biedt ook tal van remedies om beter of gezonder te worden: richtlijnen voor een gezond leven en medicijnen, bewegingsoefeningen, het doorgeven van positieve energie en visualisatietechnieken, etc. Ik denk bijvoorbeeld aan *Kum Nye*, een vorm van 'Tibetaans yoga' (zie het Nyingma Centrum Nederland). Vanwege hun 'wegwijzerfunctie' naar andere boeddhistische instellingen en hun (dharma) studiekarakter, zijn twee therapeutisch gerichte instellingen opgenomen: Dö Phan Ling, contactadres in Molenhoek, en Stichting "De Stroom" in Tilburg. Geïnteresseerden in de betekenis van het vajrayana-boeddhisme voor de terreinen van welzijn en gezondheid kunnen ook de onlangs opgerichte Vereniging tot Bevordering van Tibetaanse Geneeskunde consulteren (zie 10.2. Contactadressen). Men kan zich eveneens wenden tot de Amara-organisatie van de Dharmadhatu van Amsterdam.

8.2. Organisaties

Orde Arya Maltreya Mandala (AMM)

Contactpersoon: Prof. Dr. R.H.C. Janssen.
Adres: Laan van Arenstein 8, 2341 LT Oegstgeest.
Telefoon: 071-175025.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

De AMM noemt zich een Vajrayana-sangha.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	o
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)*	x
organisatie van retraites	o	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	x		
verkoopppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

* Sangha in de zin van 'gemeenschap van ordeleden'.

De AMM onderscheidt ordeleden, kandidaatleden en vrienden van de orde. Daartoe aangewezen ordeleden leiden de kandidaten in ca. 3 jaar op tot ordelid. De AMM is toegankelijk voor personen vanaf 14 jaar die zich met de AMM-leringen verwant voelen. In dat geval worden zij officieel ingewijd als boeddhistische leken (upasakas en upasikas). Er zijn in Nederland 7 ordeleden en kandidaten en een wisselend aantal belangstellenden.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Rev. Padmavajra (Prof. Dr. R.H.C. Janssen).

Dharmadhatu Amsterdam en de Dharma Studiegroepen, Boeddhistische Studie- en Meditatiecentra

Dharmadhatu Amsterdam:

Adres: 1e Jacob van Campenstraat 4, 1072 BE Amsterdam,
tel. 020-6794753.

Contactpersoon: Josje Pollmann, tel. 020-6120076/6643249

Dharma studiegroepen:

Utrecht Gruttersdijk 52bis, 3514 BJ Utrecht, tel. 030-316996,
contactpersoon: Rudolf van Zonneveld.

Groningen Akkerstraat 18, 9717 KJ Groningen, tel. 050-711927,
contactpersoon: Lisette van Ardenne.

Leiden Geversstraat 48, 2342 AB Oestgeest, tel. 071-153610,
contactpersoon: Nicolette Hylkema, tel. 01751-10492.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Kagyü- en nyingma-traditie van het Tibetaanse vajrayana-boeddhisme.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	•x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	o		
verkooppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	o		

De groepen worden geleid door uit oudere leden samengestelde besturen die verantwoording afleggen aan Vajradhatu Europe (zie Oriëntatie). De leden verplichten zich tot regelmatige meditatie-beoefening en contributie. Naast de Dharmadhatu van Amsterdam zijn de Dharma Studiegroepen actief.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

In Nederland berust de geestelijke leiding in eerste instantie bij door de Vidyadhara Chögyam Trungpa Rinpoche opgeleide en geautoriseerde leraren en in tweede instantie bij Stephen E. Baker (standplaats: Marburg, West-Duitsland), de persoonlijke vertegenwoordiger in Europa van Trungpa Rinpoche.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Vajracarya Chögyam Trungpa, Rinpoche.

Instituut voor Boeddhistische Studie en Meditatie (Jewel Heart)

Secretariaat: W. Alexanderstraat 8, 6611 CE Overasselt,
tel. 08892-2208,

Connecties met: Jewel-Heart Institute in Detroit (USA)

Typing boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Tibetaans boeddhisme, gelugpa-traditie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typing van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek	o		

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Lama Ngawang Gelek Demo Rinpoche.

Stichting Karma Deleg Chö Phel Ling, Boeddhistisch Studie- en Meditatie Centrum

Adres: Schoener 14-23, 8243 TH Lelystad,
tel. 03200-52526.
Leiding: Chödjé Lama Gawang.
Contactpersoon: Mevrouw M.G.J. Schaffers, tel. 020-226209.

Als onderdeel: het Kagyu Retraite Centrum 'Wéné Karmae Chöling',
Heereweg 15, 9147 BP Hantum (Fr.), tel. 05190-7714.

0519 29 7714

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Tibetaans boeddhisme, kagyu-school.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)**	x
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.*	x		
eigen periodiek	x		

* Er is een winkel waarin naast boeken ook diverse (meditatie-) artikelen verkocht worden.

** Sangha: de sangha bestaat uit twee geestelijken en een aantal mensen die lekenbeloftes hebben afgelegd. Er is dus wel sprake van een sangha, maar niet van een klooster. Karma Deleg Chö Phel Ling is een Stichting en tevens een Kerkgenootschap. Voorzitter van de Stichting is mevrouw M.G.J. Schaffers, Amsterdam. Secretaris is N.M.B. Hermans uit Lelystad.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Chödjé Lama Gawang

Stichting Maitreya Instituut

Adres: Heemhoeveweg 2, 8166 HA Emst, tel.: 05787-1450.

Medewerkers

stafleden: Gelong Jampel; Pharchin (Eugène), spiritueel coördinator;
Floris Veen, administratie; Erik de Ruiter, boekhouding;
Kootje v.d. Kolk, huishouding

Medewerkers

bestuurleden: Paula de Wijs-Koolkin, voorzitter; Gelong Thubten Pälgye
(Marcel), bestuurslid; Margot Kool-Stömpel, bestuurslid;
Jan-Paul Kool, penningm., hoofdred. periodiek en uitgeverij;
Lan Tjoa, secretaris..

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Tibetaans boeddhisme, gelugpa-traditie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	*x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	x		
periodiek	x		

Een groot deel van de kosten, ook het verblijf van de Tibetaanse leraar en vertaler, wordt betaald uit donaties. Er zijn monniken. Het Maitreya Instituut telt een staf van ca. 10 personen. Deze staf verleent medewerking aan de organisatie. Ca. 1000 mensen zijn geabonneerd op het tijdschrift van het Instituut. Het centrum te Emst beschikt over 80 slaapplekken. Hoewel in Emst monniken verblijven kan het centrum niet als klooster aangeduid worden; men spreekt zelf van een 'Dharma Centrum'.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Geshe Jönam Gyallsen

Algehele spirituele leiding (spiritual head)

Lama Thubten Zopa Rinpoche

Stichting Nyingma Centrum Nederland

Centrum: Reguliersgracht 25, 1017 LJ Amsterdam, tel. 020-6205207
Contactpersonen: José van Osch, secretaris, tel. 020-6934578,
Edzo Ebbens, voorzitter, tel. 04492-2837, Amstenraede.

Cursus-
medewerkers: O.a. Robert Hartzema, cursussen locatie Amsterdam,
Wil van de Hulst, idem in Leiden en Den Haag,
Edzo Ebbens, idem in Hoensbroek.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Tibetaans boeddhisme: nyingma-traditie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	o	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	o		
verkooppunt boeken e.d.	x		
periodiek	x		

De stichting heeft een eigen centrum in Amsterdam.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Er is in Nederland een vaste groep mensen die lesgeven. Zij doen dit op verzoek van en in overleg met het Nyingma Institute Berkeley, V.S., dat onder directe leiding staat van Tarthang Tulku. Enkele malen per jaar bezoeken naaste medewerkers van Tarthang Tulku ons land voor het geven van intensieve workshops.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Tarthang Tulku.

St. Sakya Thegchen Ling, Boeddhistisch Dharma Centrum / Tibetaans Mahayana Boeddhistisch Centrum

Adres: Laan van Meerdervoort 200A, 2517 BJ Den Haag.
Telefoon: 070-606649.

Contactpersonen: mevrouw E.J. van de Wiel (voorzitter),
mevrouw M. Stoppels-Drenth (penningmeester),
mevrouw A.M.E.H. Leuring (secretaris).

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Sakya-traditie, d.w.z. Tibetaans boeddhisme, opgevat als mahayana.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☒	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☒	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☐	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☐		
verkoopppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☒		

Bestuursleden van de stichting zijn tevens contactpersonen (zie hierboven).

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Verdere informatie bij Sakya Thegchen Ling.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Lama Sherab

Stichting 'De Stroom', Centrum voor Innerlijke groei en zelfgenezing

Adres: Enschootsestraat 250, 5014 DL Tilburg,
tel. 013-421720.
Postadres: Postbus 340, 5000 AH Tilburg.
Contactpersoon: Peter van Heeswijk,
Seringenhof 29, 5014 GZ Tilburg, tel. 013-366737.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)
Mahayana-boeddhisme (Tibetaans geïnspireerd, gelugpa-traditie).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	o	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	x	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	o	anders, nl. 'healing centre**	x
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	.x		

* 'De Stroom' is tevens 'healing centre' in FPMT-verband. Als onderdeel is hier ook gevestigd Oase natuurvoedingsrestaurant.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

De geestelijke leiding berust voorlopig bij Peter van Heeswijk.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Ven. Lama Thubten Zopa Rinpoche.

Zijn adres is: Kopan Monastery, GPO Box 817, Kathmandu, Nepal, tevens het adres van de 'Central Office' der FPMT (Foundation for the Preservation of the Mahayana Tradition).

Hoofdstuk 9 Zen-boeddhisme in Nederland

9.1. Kanttekeningen

Hoewel er betrekkelijk veel zen- of zazingroepen in Nederland zijn, treft men hier toch weinig 'gevestigde instituties' aan. Een zeer geringe institutionalisering lijkt tot op heden een kenmerk van de meeste boeddhistische centra; voor het zen-boeddhisme geldt dit eens te meer. Vóór 1970 bleef de sympathie voor zen in het algemeen beperkt tot selecte kringen van kunstenaars en intellectuelen. Vanaf de jaren '70 ontstond in bredere lagen van de bevolking belangstelling voor zen, aansluitend op de opleving van een 'alternatieve' levensstijl in die tijd. Deze interesse richtte zich vooral op de spectaculaire kanten van zen: het spontane karakter van deze beweging, de specifieke meditatiemethode (zazen), de potentiële mogelijkheden van ieder individu om op korte termijn verlicht te raken, de relativering van materiële geneugten. De vermeende irrationele inslag van zen werd uitbundig begroet. Zen werd gekoppeld aan groeithérapie en andere, meestal ego-versterkende, filosofieën.

De omarming van zen op de hierboven geschetste wijzen had aanvankelijk weinig te maken met inzicht in de boeddhistische achtergrond van zen. Voor mystiek-katholieke kringen betekende zen een aanvulling op de theologie en een nieuwe inspiratiebron. Het waren met name centra met een rooms-katholieke achtergrond of met een rooms-katholiek verleden die door middel van een vast programma-aanbod het zen-boeddhisme bij diverse bevolkingsgroepen introduceerden. Ik denk dan aan (voorheen) de zenboerderij Theresiahoeve in Langenboom en aan het Graalcentrum De Tiltenberg in Vogelenzang, beide vanaf ca. 1973.

Enige jaren later bood een niet confessioneel geïnspireerd centrum als De Kosmos, Amsterdam, zen-programma's aan. Overigens, ook voor andere boeddhistische scholen is De Kosmos van grote betekenis geweest. Vanaf 1980 is in Nijmegen, vanuit rooms-katholieke inspiratie, het Han Fortmann Centrum (zie het vorig hoofdstuk) actief op het terrein van de zen-meditatie. Veel zenleraren en leraressen uit de begintijd zijn tevens beïnvloed door Prof. Karlfried Graf von Dürckheim die vanuit het centrum te Rütte, West-Duitsland, zijn existentieel-initiatie therapie bekendheid gaf (zie Zen/Exist Holland). In Nederland dateert de introductie van Sanbo-Kyo-Dan door een stafmedewerkster van De Tiltenberg van na 1973. Activiteiten in Nederland met betrekking tot het centrum van Thich Nhât Hanh in Zuid-Frankrijk (zie Tiệp Hiên Orde) kunnen teruggevoerd worden tot ca. 1975. Een aantal hierboven niet genoemde organisaties en activiteiten manifesteert zich in of vanaf 1980:

- de groepen van de Association Zen Internationale (AZI),
- de contactgroep rond Hogen Daido Roshi,
- de afdeling Europa van het International Zen Institute (of America),
- de Kanzeon Sangha

In dit hoofdstuk zou mogelijk ook een beschrijving passen van enkele organisaties die, universeel-boeddhistisch, tevens actief zijn op het terrein van zen. Deze zijn ondergebracht in hoofdstuk 6 (Algemeen). Hetzelfde geldt voor een organisatie die zeer specifieke leringen aanhangt, het Shinto-Boeddhistisch Genootschap in Heerlen (shintoïsme met zen-boeddhistische invloeden).

Het spectaculaire karakter van zen, dat voor een gedeelte bepalend is geweest voor de aantrekkingskracht van deze stroming in Nederland, heb ik hierboven al geschetst. Een bijkomende factor is de ervaring dat zen-meditatie geestelijk en lichamelijk een heilzame uitwerking heeft. Dit geldt overigens ook voor andere vormen van meditatie. Evenals bij yoga het geval is, beoefenen in het westen nogal wat mensen zazen voor hun ontspanning of persoonlijke groei. Von Dürckheim werkte dit verder uit door de bevordering van expressie en oorspronkelijke creativiteit een centrale plaats in zijn therapie te geven.

Zen heeft, hoe dan ook, wortel geschoten in de Lage Landen. Dit wordt onder meer duidelijk als men de nederlandstalige literatuur doorneemt. Een aantal dichters uit zich bijvoorbeeld door middel van *haiku*. Een haiku is een kort, zen-geïnspireerd gedicht van Japanse oorsprong dat, zonder nadruk te geven aan de ik-figuur (de dichter), een momentopname weergeeft, een tijdloos ogenblik waarin de eenheid met de natuur tot uitdrukking komt. Een haiku is een verlichtingservaring, vaker nog een aanzet daartoe. In de Adressenlijst Nederland (pagina 50) komen ook de Haiku Kring Nederland en het Haikoe Centrum Vlaanderen voor die op zich niet als 'boeddhistische' organisaties kunnen worden aangemerkt. Het tijdschrift *Vuursteen* ('voor haiku, senryu en tanka') van de Haiku Kring verschijnt vier maal per jaar.

9.2. Organisaties

Zen-kringen van de Association Zen Internationale (AZI)

- Adres: 1) Dojo AZI-groep Heerlen:
Marjan Oudenhoven (inl.),
Laan van Hövell tot Westerf 42, 6411 EZ Heerlen,
tel. 045-710052.
- 2) Dojo AZI-groep Roermond:
Els Oudenhoven-Linssen (inl.),
Nassastraat 98, 6043 ED Roermond, tel. 04750-15549.
-

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Soto-zen.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☐	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☒	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☒	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☐		
verkoopppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☐		

Er is in Nederland geen 'hoofdkwartier', noch een landelijk gesitueerd meditatie-centrum; in de dojo's (oefenplekken) van Heerlen en Roermond kan men terecht voor regelmatige meditatie. Belangstellenden kunnen ook terecht in de tempel van La Gendronnière, Frankrijk. Deelnemers aan een sessie in Frankrijk moeten lid zijn van de AZI. Verder is er gelegenheid tot het deelnemen aan sesshin en zomerkampen in West-Duitsland, Italië en België.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Taisen Deshimaru Roshi.

Vanuit Frankrijk coördineert en ondersteunt de AZI de activiteiten van alle zengroepen - meer dan honderd - in het leven geroepen door Taisen Deshimaru. De AZI is ook behulpzaam bij het verspreiden van informatie die met zen verband houdt: affiches, krante-artikelen, radio- of televisie-uitzendingen, persconferenties, etc. De AZI beantwoordt voorts alle vragen die haar schriftelijk of telefonisch worden gesteld. Het administratief adres van de internationale organisatie is:

Association Zen Internationale (AZI),
Rue des Cinq-Diamants 17, 75013 Paris (Fr.).
Tel.: 4580.10.00/4580.08.87.
Tijdens sessies: zie La Gendronnière.

La Gendronnière,
Commune de Valaire, 41120 Les Montils (Fr.).
Tel. 16-5444.04.86/5444.03.44.

Exist-Holland, St. ter ontwikkeling en bevordering van een existentieel-initiatieel levensbewustzijn

Contactadres: Frans Kessels,
Prins Hendrikweg 43, 3941 GD Doorn,
tel. 03430-14132 (ma t/m vr 8.15-8.45 u. en 13.30-14.00 u.)

Nauwe samenwerking met: 'Temenos', Centrum voor Initiatieel Groei, o.l.v.
MarieClaire Vogt en Piet Kragtwijk,
Kolmonderstraat 18, 6286 CE Nyswiler,
tel. 04451-2125
(ma t/m vr 9.00-10.30 u., ma en do 19.00-20.00 u.)

Typing boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

De organisatie valt buiten (specifiek-)boeddhistische traditie. Centraal staat de bevordering van het ontwikkelingsproces van mensen vanuit een oriëntatie op de individuele 'levenskern' in de mens. Vanuit deze gerichtheid wordt onder andere zen-meditatie beoefend.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typing van de organisatie:

residentiële leraar	o	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum*	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie*	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden**	x
meditatie-mogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten*	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	x		

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Geen.

Hogen Daido Roshi, kring van belangstellenden

Contactadres: Gerard Goosen,
Proveniersplein 6, 3033 EB Rotterdam, tel. 010-4660213

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Soto- en rinzai-zen (soto-accent).

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☐
stedelijk centrum	☐	studiecentrum	☐
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☐	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☐	sangha (klooster)	☐
organisatie van retraites	☒	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☐		
verkoopppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☐		

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Hogen Daido Roshi.

International Zen Institute of America (IZIA)

Secretariaat

in Europa:

Annelies Hendriks,

Merelstraat 176, 2352 VH Leiderdorp, tel. 071-410998.

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Rinzai-zen.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	o	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	x
organisatie van retraites	x	anders, nl.*	x
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	x		
verkoopppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	x		

* Het IZIA is een organisatie met leden en contactpersonen die elkaar zo nodig ondersteunen (via networking).

Het International Zen Institute of America heeft zijn hoofdorganisatie gevestigd in Los Angeles, California, en staat onder leiding van Roshi (zenmeester) Gesshin Prabhasa Dharma. De vertegenwoordigster in Nederland is Annelies Hendriks, een *senior student* van Roshi. Zij coördineert de activiteiten in Europa voor Roshi en tevens de activiteiten van de senior studenten in Nederland die instructeur zijn. Boeken, cassettebandjes en programma's kunnen hier worden besteld.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Roshi Gesshin Prabhasa Dharma

Kanzeon Sangha, Nederland

Postadres: Kraijenhoffstraat 151, 1018 RG Amsterdam
tel. 020-6276493 (bij voorkeur maandagochtend)

Telefonische
informatie ook bij: Nico Tydeman, 020-6187922

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Soto-zen.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	☐	informatiecentrum	☒
stedelijk centrum	☒	studiecentrum	☒
landelijk gelegen centrum	☐	meditatie/instructie meditatie	☒
regelmatig onderricht	☒	kring van belangstellenden	☒
meditatiemogelijkheden	☒	sangha (klooster)*	☒
organisatie van retraites	☒	anders, nl.	☐
keuken en/of overnachten	☐		
bibliotheek	☐		
verkoopppunt boeken e.d.	☐		
eigen periodiek	☒		

* Sangha wordt hier niet opgevat als een kloostergemeenschap, maar in brede zin als gemeenschap van (zen-)boeddhisten. De tweede, samenhangende, betekenis is: harmonie, eenheid-in-jezelf.

Het bestuur van de Stichting Kanzeon Sangha Nederland draagt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de sesshin in Nederland die plaatsvinden onder leiding van Genpo Sensei, alsook voor de verdere ontwikkeling van de Kanzeon Sangha alhier.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

De Stichting Kanzeon Sangha Nederland is een onderdeel van de Internationale Kanzeon Sangha, waarvan officieel Maezumi Roshi de stichter en Genpo Merzel Sensei de geestelijk leider is.

Sanbo-Kyo-Dan

Contactpersoon

voor Nederland: Mevr. M.E. Maréchal, De Tiltenberg,
Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang,
tel. 02520-17044 (10.30-17.00 uur).

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Soto-zen, met rinzai-elementen.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum	o
landelijk gelegen centrum	o	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	o
keuken en/of overnachten	o		
bibliotheek	o		
verkoopppunt boeken e.d.	o		
eigen periodiek*	o		

* Er is wel een tijdschrift, Kyosho, dat vanuit Japan wordt verspreid.

Sanbo-Kyo-Dan (of: Sambokyodan) is een zenvereniging, gezeteld in Japan. In Nederland bestaat geen (vaste) organisatie.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Er is geen vaste geestelijk leider van de Sanbo-Kyo-Dan in Nederland. *Mimi Maréchal*, contactpersoon voor Nederland, is leerlinge van Yamada Koun Roshi, met toestemming om zen-inleidingen te verzorgen, om de programma's te coördineren, e.d.

Oriëntatie en algehele spirituele leiding (spiritual head)

Yamada Koun Roshi

Tiêp Hiên Orde, contactadres Nederland

Inlichtingen: Zonnebloem-Sangha
Anneke Brinkerink, Dorpsweg 8, 1711 RJ Hensbroek,
tel.: 02265-2499

Eveline Beumkes
De Genestetstraat 17 hs, 1054 AW Amsterdam,
tel. 020-6164943

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Mahayana-traditie, met rinzai-zen accent, overeenkomstig Vietnamese traditie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar*	x	informatiecentrum*	o
stedelijk centrum	o	studiecentrum*	o
landelijk gelegen centrum*	o	meditatie/instructie meditatie*	x
regelmatig onderricht*	o	kring van belangstellenden*	x
meditatiemogelijkheden*	x	sangha (klooster)*	x
organisatie van retraites*	x	anders, nl.**	x
keuken en/of overnachten*	o		
bibliotheek	o		
verkoopppunt boeken e.d.*	o		
eigen periodiek	o		

* Deze typering hebben (met name/ook) betrekking op het centrum in Frankrijk. Er is in Nederland geen 'klooster' voor ordeleden van de Tiêp Hiên Orde.

** Anders, nl. de Orde als uitdrukking van sociaal engagement.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Nora Houtman - de Graaf, Dharmâchârya

Oriëntatie en algehele geestelijke leiding (spiritual head)

Thich Nhât Hanh.

Adres in Frankrijk: Centre Village des Pruniers (Plumvillage)

Meyrac, F-47120 Loubès-Bernac

Duras, Frankrijk

tel. 0(933) 5394-7540

De Tiltenberg, Centrum voor bezinning, meditatie en ontspanning

Adres: Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang.
Telefoon: 02520-17044 (10.30 - 17.00 uur).
Contactpersoon: Mimi Maréchal (stafmedewerkster, coördineert de zen-programma's)

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Niet specifiek boeddhistisch:

- project van De Graal, een internationale beweging van vrouwen,
- pluriform-religieuze inslag (boeddhisme en christendom),
- veel aandacht voor zen-meditatie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	x
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkoopppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	x		

De Tiltenberg is of functioneert als een vormingscentrum, vanuit een speciale optiek. De stichting ontvangt evenwel geen subsidie, maar wordt financieel geholpen door een ondersteunende 'vriendenkring'.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Hoofdstuk 10 Boedhisme in vogelvlucht

10.2. Contactadressen

In deze paragraaf is een tweetal lijsten opgenomen met contactadressen. De eerste lijst bevat een alfabetische opsomming van centra of organisaties die in het inventariserend deel van deze Gids worden behandeld of waarnaar in dat gedeelte wordt verwezen. De tweede lijst heeft betrekking op instellingen die meer zijdelings met het boeddhisme verband houden.

A. Contactadressen, genoemd in de inventarisatie:

Arya Maitreya Mandala (AMM)

Contactpersoon: Prof. Dr. R.H.C. Janssen,
Laan van Arenstein 8, 2341 LT Oegstgeest, tel. 071-175025.

Association Zen Internationale (AZI), Zen-kringen van de

Dojo Heerlen: Marjan Oudenhoven (inl.),
Laan van Hövell tot Westerf 42, 6411 EZ Heerlen,
tel. 045-710052.

Dojo Roermond: Els Oudenhoven-Linssen (inl.),
Nassaustraart 98, 6043 ED Roermond, tel. 04750-15549.

Boeddharma St. / Boeddharma Tempel

Adres: Loeffstraat 26-28, 5142 ER Waalwijk, tel. 04160-34251.
Secretaris: Dhr. K. Charoenski, tel. 04160-32147.

Boeddhistisch Meditatie Centrum Groningen, St.

Adres: Schoolholm 25f, 9711 JE Groningen.
Contactpersoon: Jolanda Hennekam, tel. 050-122588.

St. Boeddhistisch Meditatie Centrum Ling Shen Jen Foo Chung Nederland

Adres: Randweg 34, 3074 BN Rotterdam, tel. 010-4199604.
Secretaris: Mw. Joyce Jaw, adres bij mevrouw Cheung (voorz.)
Schoonveld 142, 3085 BV Rotterdam.
Contactpersoon: Mw. Louise Wong, tel. 02510-13348 (tijdens kantooruren).

De Tiltenberg, Centrum voor bezinning, meditatie en ontspanning

Adres: Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang.
Telefoon: 02520-17044 (10.30 - 17.00 uur).
Contactpersoon: Mimi Maréchal (stafmedewerkster, coördineert de zen-programma's)

Typering boeddhistische stroming (tradition/affiliation)

Niet specifiek boeddhistisch:

- project van De Graal, een internationale beweging van vrouwen,
- pluriform-religieuze inslag (boeddhisme en christendom),
- veel aandacht voor zen-meditatie.

Kenmerken/mogelijkheden in Nederland: Aard/typering van de organisatie:

residentiële leraar	x	informatiecentrum	x
stedelijk centrum	o	studiecentrum	x
landelijk gelegen centrum	x	meditatie/instructie meditatie	x
regelmatig onderricht	x	kring van belangstellenden	x
meditatiemogelijkheden	x	sangha (klooster)	o
organisatie van retraites	x	anders, nl.	x
keuken en/of overnachten	x		
bibliotheek	x		
verkooppunt boeken e.d.	x		
eigen periodiek	x		

De Tiltenberg is of functioneert als een vormingscentrum, vanuit een speciale optiek. De stichting ontvangt evenwel geen subsidie, maar wordt financieel geholpen door een ondersteunende 'vriendenkring'.

Geestelijke leiding in Nederland (resident teacher)

Niet van toepassing.

Hoofdstuk 10 Boedhisme in vogelvlucht

10.2. Contactadressen

In deze paragraaf is een tweetal lijsten opgenomen met contactadressen. De eerste lijst bevat een alfabetische opsomming van centra of organisaties die in het inventariserend deel van deze Gids worden behandeld of waarnaar in dat gedeelte wordt verwezen. De tweede lijst heeft betrekking op instellingen die meer zijdelings met het boeddhisme verband houden.

A. Contactadressen, genoemd in de inventarisatie:

Arya Maitreya Mandala (AMM)

Contactpersoon: Prof. Dr. R.H.C. Janssen,
Laan van Arenstein 8, 2341 LT Oegstgeest, tel. 071-175025.

Association Zen Internationale (AZI), Zen-kringen van de

Dojo Heerlen: Marjan Oudenhoven (inl.),
Laan van Hövell tot Westerf 42, 6411 EZ Heerlen,
tel. 045-710052.

Dojo Roermond: Els Oudenhoven-Linssen (inl.),
Nassaustraet 98, 6043 ED Roermond, tel. 04750-15549.

Boeddharma St. / Boeddharma Tempel

Adres: Loeffstraat 26-28, 5142 ER Waalwijk, tel. 04160-34251.
Secretaris: Dhr. K. Charoenski, tel. 04160-32147.

Boeddhistisch Meditatie Centrum Groningen, St.

Adres: Schoolholm 25f, 9711 JE Groningen.
Contactpersoon: Jolanda Hennekam, tel. 050-122588.

St. Boeddhistisch Meditatie Centrum Ling Shen Jen Foo Chung Nederland

Adres: Randweg 34, 3074 BN Rotterdam, tel. 010-4199604.
Secretaris: Mw. Joyce Jaw, adres bij mevrouw Cheung (voorz.)
Schoonveld 142, 3085 BV Rotterdam.
Contactpersoon: Mw. Louise Wong, tel. 02510-13348 (tijdens kantooruren).

02510-213348

Instituut voor Boeddhistische Studie (Jewel Heart)

Secretariaat: W. Alexanderstraat 8
6611 CE Overasselt, tel. 08892-2208.

Boeddhistische Unie van Nederland (koepelorganisatie) *na Pauline Vesting*

Secretaris: Margje Schuur, Schepenstraat 91 B, 3039 ND Rotterdam,
tel. 010-4672952.

Voorzitter: Aad Verboom, Shetlands 6, 3542 ED Utrecht,
tel. 030-888655.

Buddhavihara, St. / Buddhavihara, Meditatiecentrum

Adres: St. Pieterspoortsteeg 29, 1012 HM Amsterdam,
tel. 020-6264984.

Buddhist Digest Readers' Book Club, contactadres Nederland

Contactpersoon: de heer T.H. Lau, Pluvierstraat 19, 5667 PX Geldrop,
tel. 040-859146.

of: Marian van de Waarde, tel. 040-855163.

Cambodjaanse boeddhistische gemeenschap (geen vaste organisatie)

P/a: Cambodjaanse Vereniging in Nederland (CVN),
Postbus 368, 5340 AJ Oss.

Voorzitter CVN: Dhr. Dareth Pen, tel. 030-733844.

**Dharmadhatu Amsterdam en de Dharma Studiegroepen,
Boeddhistische Studie- en Meditatiecentra**

Dharmadhatu Amsterdam: 1e Jacob van Campenstraat 4, 1072 BE Amsterdam,
tel. 020-6794753.

Contactpersoon: Josje Pollmann, tel. 020-6120076.

Dharma Studiegroepen:

Utrecht, tel. 030-316996,

Groningen, tel. 050-711927,

Leiden, tel. 071-177446.

Exist Holland, St.*

Contactpersoon: Frans Kessels,
Prins Hendrikweg 43, 3941 GD Doorn, tel. 03430-14132.

* N.b.: Exist Holland is *geen (zen-)boeddhistische organisatie*.

Han Fortmann Centrum, Centrum voor menselijke bewustwording en religieuze groei

Adres: Stijn Buysstraat 11a, 6512 CJ Nijmegen,
tel. 080-225418.

H.F.C. is geen (zen-) boeddhistische organisatie.

Friends of the Western Buddhist Order - Nederland, St. FWBO

Contactpersoon: Dharmacharini Vajragita,
Montevideodreef 12, 3563 BE Utrecht, tel. 030-620268.

Postadres: St. FWBO, Postbus 1559, 3500 BN Utrecht.

Haiku Kring Nederland

Secretariaat: Philip van der Goesstraat 16, 5684 EL Best.

De Haiku Kring Nederland is niet *specifiek* boeddhistisch.

Hogen Daido Roshi, contactadres in Nederland

Inlichtingen: Gerard Goosen, Proveniersplein 6, 3033 EB Rotterdam
tel. 053-305672.

Maarten Houtman, zenleraar

Adres: Bovenkruier 35-5, 1035 AB Amsterdam,
tel. 020-6313054.

Nora Houtman-de Graaf, zenlerares

Adres (tevens zendo): Spoorlaan 46, 3721 PC Bilthoven,
tel. 030-783369.

Instituut Kern (Vakgroep Talen en Culturen van Zuid- en Centraal-Azië van de Rijksuniversiteit te Leiden)

Adres: Witte Singel 25, Postbus 9515, 2300 RA Leiden,
tel. secretariaat: 071-272503,
tel. bibliotheek: 071-272502/.

International Association for Religious Freedom (IARF)

Secretariaat: Drei Eichstraße 59, D-60594 Frankfurt,
West-Duitsland (o.a. Rissho Kosei-Kai/Nichiren).

International Zen Institute of America (IZIA)

Contactpersoon: Annelies Hendriks (secr. voor Nederland),
Merelstraat 176, 2352 VH Leiderdorp, tel. 071-410998.

't Japans Cultureel Centrum, St. / Japan Centrum / 't Japanse Winkeltje

Adres: N.Z. Voorburgwal 175, 1012 RK Amsterdam,
tel. 020-6279523 (of 6262272/6256052).

St. Jonge Boeddhisten Nederland

Contactpersoon: Margje Schuur, Schepenstraat 91 B, 3039 ND Rotterdam,
tel. 010-4672952

Kanzeon Sangha Nederland

Postadres: Kraijenhofstraat 151, 1018 RG Amsterdam,
tel. 020-6276493 (maandagochtend)

Tel. info. ook bij: Nico Tydeman, tel. 020-6187922.

Karma Deleg Chö Phel Ling, Boeddhistisch Studie- en Meditatie Centrum

Adres: Schoener 14-23, 8243 TH Lelystad,
tel. 03200-52526.

Contactpersoon: Mevr. M.G.J. Schaffers,
tel. 020-226209.

Karma Dhagpoling, Vajrayana-boeddhistisch Centrum

Contactpersoon: Mevrouw A. Stade,
Faustdreef 121, 3561 LD Utrecht (Overvecht),
tel. 030-617504.

Maitreya Instituut, St.

Adres: Heemhoeveweg 2, 8166 HA Emst,
tel. 05787-1450.

Contactpersoon: O.m. Jan-Paul Kool.

Nederlands Boeddhistisch Studiecentrum, St. (NBSC)

Contactpersoon: Nico Tydeman,
Mercatorstraat 67-2, 1056 PZ Amsterdam,
tel. 020-6187922.

**Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting / Boeddhayana Wihara
Boeddhistisch Meditatie- en Studiecentrum**

Adres: Stephensonstraat 13, 2561 XP Den Haag,
tel. 070-3600605.

Contactpersoon: Bhikkoe Dhammapala.

**Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting / Boeddhayana Ehlpassiko
Boeddhistisch Meditatie- en Studiecentrum**

Adres: Dorpsstraat 6, 9527 TC Bronneger,
tel. 05998-35018

in Friesland

Contactpersoon: Ayya Dhammagotta

Nederlandse Dharma Vereniging i.o.

Adres: Postbus 10502, 1001 EM Amsterdam,
tel. 020-6269602.

Inlichtingen: John Willemsens,
Prinsengracht 409 ^E, 1016 HM Amsterdam.

Nichiren Shoshu Soka Gakkai Nederland (NSN)

Adres: Dhr. S. Kotera,
Oosterhoutlaan 22, 1181 AM Amstelveen.

Contactpersoon: Alain Le Corre,
Lindengracht 141c, 1015 KE Amsterdam,
tel. 020-6247537.

Nyingma Centrum Nederland, St.

Centrum: Reguliersgracht 25, 1017 LJ Amsterdam.

Algemene info.: Tel. 020-6205207.

Contactpersoon: José van Osch (secr.), tel. 020-6934578.

Phoros, Buro voor psychologische training & begeleiding

Adres: Hoefstraat 217, 5014 NL Tilburg, tel. 013-359764

**Sakya Thegchen Ling, St., Boeddhistisch Dharma Centrum (of:
Tibetaans Mahayana Boeddhistisch Centrum)**

Adres: Laan van Meerdervoort 200 A, 2517 BJ Den Haag,
tel. 070-3606649.

Samantabhadra, St.
Centrum: Bodhimanda,
Jacobstraat 17/19, 9724 JN Groningen.
Inlichtingen: Drs. P. van der Beek,
De Rietschans 1, 9801 HS Zuidhorn.

Sanbo-Kyo-Dan

Contactadres: Mimi Maréchal (tevens onderricht),
p/a De Tiltenberg,
Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang, tel. 02520-17044.

Sayagi U Ba Khin St. (IMC)

Contactpersoon: Matthijs Schouten,
Hugo de Grootstraat 52, 6522 DG Nijmegen, *nu Utrecht*
tel. 080-235191.

ShIn-Boeddhisme, Centrum voor

Inlichtingen: Rev. Shitoku A. Peel,
Pretoriastraat 68, B-2600 Berchem-Antwerpen,
tel. 03/2187363 - fax 03/2359220

**(Japans-Nederlands) Shinto-Boeddhistisch Genootschap 'De
Blauwe Lotus'**

Adres: Dr. J.C.M. Molyn (voorz.),
Ryo - Ba - Shinto
~~Rozestraat 242, 6414 PT Heerlen, tel. 045-217975.~~
Italie laan 92 6414 JK Heerlen

St. 'De Stroom', Centrum voor Innerlijke groei en zelf-genezing

Adres: Enschootsestraat 250, 5014 DL Tilburg,
tel. 013-421720.

Postadres: Postbus 340, 5000 AH Tilburg.

Tibetaanse Geneeskunde, Stichting tot Bevordering van

Inlichtingen: Drs. Marjoleine Brouwer,
Eastonstraat 52, 1068 JA Amsterdam,
tel. 020-6193436.

Tidorp, St., Int. Boeddh. Leef- en Werkgemeenschap

Contactpersoon: Bruno Mertens,
Hoogezoom 79, 4328 EL Burgh-Haamstede (Zld.).
Tel. 01115-2355.

Tiêp Hiên Orde van Thich Nhât Hân, contactadres

Contactpersoon: Anneke Brinkerink,
Dorpsstraat 8, 1711 RJ Hensbroek, tel. 02265-2499
of: Eveline Beumkes, De Genestetstraat 17 hs,
1054 AW Amsterdam, tel. 020-6164943.

De Tiltenberg, Centrum voor bezinning, meditatie en ontspanning

Adres: Zilkerduinweg 375, 2114 AM Vogelenzang,
tel. 02520-17044.

Contactpersoon: Mimi Maréchal
De Tiltenberg is niet *specifiek (zen-)*boeddhistisch.

Vietnamese Boeddhistische Samenwerking In Ned., St./Hol Phat-Glao

Viet-Nam Tai Hoa-Lan

Adres: Eerw. Bhikkhoe Thich Minh Giac,
Ketellapper 42, 1625 WE Hoorn, tel. 02290-39478.

Contactpersoon: Dhr. Dao Cong Long (secr.),
Uilenstede 184, k. 1284, 1183 AP Amstelveen, tel. 020-433379

Vipassana Meditatie-Centrum

Adres: Kamerlingh Onnesstraat 71, 9727 HG Groningen,
tel. 050-711680 (eerw. Jhananando),
tel. 050-716083 (Paul Boersma).

Vrienden van het Boeddhisme, St.

Secretariaat: Kerkhoflaan 4, 2585 JB Den Haag,
tel. 070-3505194.

Zen Kring, o.l.v. Erik Bruijn

Adres: Anton Mauvestraat 20, 3817 DL Amersfoort
tel. 033-634215

Zentrum, o.l.v. Rients R. Ritskes

Adres: Werfkelder, Oudegracht 297, Utrecht
Postadres: Normandië 148, 3524 RM Utrecht, tel. 030-882528,
fax 030-800427

B. Zijdelings betrokken centra

Hieronder worden, geordend naar de plaats van vestiging, enkele organisaties genoemd die in hun programma onder meer boeddhistische elementen hebben opgenomen. In veel gevallen gaat het om centra die passen binnen de 'new age' beweging en/of die alternatieve therapieën aanbieden.

Adorp: De Warkstee, woon- en werkgemeenschap, Spoorlaan 31, 9774 PC Adorp, tel. 05909-1411. O.a. mandala tekenen en meditatie, rajneesh-meditatie.

Amsterdam: Bodhlieden, Olympiaplein 144, 1076 AL Amsterdam, tel. 020-6623579. Healing en meditatiecursussen, kum nye, inspiratie vanuit Tibetaans-boeddhistische achtergrond, o.l.v. Ina Westerink.

Educatief Centrum Interreligieuze Dialoog (ECID), correspondentie-adres: J.M. Coenenstraat 33-1, 1071 WE Amsterdam. Inlichtingen: Mevrouw J. van der Horst, tel. 020-6991306.

De Violier, groeicentrum, Sleewijkstraat 100, 1107 TX Amsterdam, tel. 020-6973975, fax 020-6910104. Cursussen o.l.v. Arie van der Craats (o.a. zen, yoga, rebirthing).

Deventer: Meander, cursus- en ontmoetingscentrum. Lindenstraat 11, 7411 NV Deventer, tel. 05700-14309 (9-12 uur). O.l.v. George Rullmann-Schmidt. O.a. mandala tekenen (Lisa Borstlap), mantra's zingen, I Tjing, zen-meditatie.

Eindhoven: Oost West Centrum, St. Trudostraat 2c, 5616 GB Eindhoven, tel. 040-511457. O.a. makrobiotiek, shiatsu, zen.

Groningen: De Tuin, Cultureel bewegingscentrum voor alternatieve preventieve gezondheidszorg, A-Kerkhof 22 Zuidzijde, 9711 JB Groningen, tel. 050-121375. O.a. stem-expressie, boventonen, lokai Shiatsu Akademie o.l.v. Kazunori Sasaki en Yuichi Kawada. Voorts t'ai-chi, chi kung en zen-meditatie o.l.v. Djie Han Thung. Oki-do zen-yoga o.l.v. Kees Pronk.

- Den Haag:** Culturele Stichting voor Bewegingskunsten.
Informatie: postbus 64629, 2506 CA Den Haag, tel. 070-979492.
O.a. aikido en zazen.
- Lotus, Prins Willemstraat 23, 2584 HS Den Haag, tel. 070-550558. O.a. t'ai chi, zen-shiatsu, o.l.v. Joyce Nelson Browne.
- Haarlem:** Butao, Centrum voor bewustwording in beweging.
Secr.: Bilderdijkstraat 48, 2019 EK Haarlem, tel. 023-324546.
T'ai chi chuan, aikido, zazen, budofilosofie
- Hengelo (Ov.):** Werkgroep 'De Bron', Centrum voor innerlijke oriëntatie en bewustwording. Timorstraat 20, 7556 SZ Hengelo (Ov.), tel. 074-435277. Meditatie, aspecten van oosterse filosofie.
- Maastricht:** The Living Tao Meditation Center. Secr.: Azaleastraat 13, 6301 XB Valkenburg, tel. 04406-14506. Taoïstische gezondheidsleer, t'ai chi chuan, meditatie.
- Nijmegen:** Oost West Centrum, Dennenstraat 121, 6543 JR Nijmegen, tel. 080-786260/227921. O.a. zen-shiatsu massage.
- PMV Centrum (Centrum voor Bewustwording en Zingeving (Pro Mundi Vita), Van der Brugghenstraat 1, 6511 SL Nijmegen, tel. 080-232444. Spirituele cursussen.
- Utrecht:** Michael Vetter, boventoon zingen en zen. Inlichtingen: Diem Groeneveld, tel. 030-731745.
- Venlo:** Heelcentrum 'De Hartspiegel', holistisch groeicentrum, Stalbergweg 10a, 5913 BR Venlo, tel. 077-17425/15132. Vipassana, zazen, reiki-initiatie, holistische massage, reïncarnatietherapie, bio-energetica, Gestalt, chakra-bewust zijn, t'ai chi, pendelen, touch for health, shiatsu.
- De Wijk:** Centrum voor Adem- en Energie Bewustwording, Hessenweg 28, 7957 NL De Wijk, tel. 05224-1767. O.l.v. drs. A. Aalten. O.a. aikido, adem- en ki-training, reiki.

- Zijtaart:** Malva Meditatie Stichting. Secretariaat: Hoge Biezen 5, 5465 PP Zijtaart. Geestelijke bewustwording en paranormale ontwikkeling.
- Zutphen:** Nederlandse Mandala Vereniging. Secretariaat: Ursula Belt, Stokebrand 481, 7206 EZ Zutphen, tel. 05750-21268. Meditatief vervaardigen van mandala's.
- Zwolle:** Emanuel, Bachlaan 293, 8031 HJ Zwolle, tel. 038-210461. Holistische geneeswijzen, zen shiatsu. Emiel Smulders (begel.) heeft kennis/ ervaring o.a. op het gebied van vipassana-meditatie en boeddhistische psychologie.

10.3. Verkooppunten literatuur/meditatie-artikelen

In voorgaande inventariserende hoofdstukken (6, 7, 8 en 9) wordt soms melding gemaakt van de verkoop door diverse boeddhistische organisaties van meditatieartikelen en literatuur. In het hierna volgende is een lijst opgenomen van verkooppunten die enige keus bieden op het gebied van literatuur met betrekking tot het boeddhisme. In deze winkels zijn vaak ook meditatie- en 'new age' artikelen te vinden. De onderstaande adressenlijst is uiteraard niet volledig.

- Amsterdam:* Boekhandel Arcanum, Reguliersgracht 54, 1017 LT Amsterdam, tel. 020-6250813. Literatuur, astrocomputer-service.
- Au bout du monde, boekhandel. Singel 313, 1012 WJ Amsterdam, tel. 020-6251397. Literatuur, kaarten en posters.
- Himalya, Warmoesstraat 56, 1012 JG Amsterdam.
- Arnhem* Hilarion, Nieuwe RTijds Boekwinkel, Hemelrijk 55, 6811 ER Arnhem, tel. 085-421159.
- Den Bosch* Palaya Boekwinkel, St. Jorisstraat 23, 5211 HA Den Bosch, tel. 073-124679.
- Den Haag:* Boekhandel Synthese. Lange Voorhout 96, 2514 EJ Den Haag, tel. 070-463317. Literatuur, meditatie-artikelen.
- Eindhoven:* De Heremiet, boekwinkel. Kleine Berg 28, 5611 JV Eindhoven, tel. 040-447714. Literatuur en muziek.
- Leiden* Algemene en Academische Boekhandel Kooyker, Breestraat 93, 2300 AA Leiden, tel. 071-160500
- Millingen a/d Rijn* ZEN-Verzend, Brigit van Raaij, Heerbaan 89, 6566 EE Millingen a/d Rijn, tel. 08813-1780, fax 08813-1862, ZEN-tijdschriften, boeken, meditatie-artikelen.
Distributeur in Nederland voor ZEN-uitgeverij Judith Bossert, Huffertscheck 1, D-54619 Lautzerath.

- Nijmegen:** Dekker v.d. Vegt - Gelderse Boekhandel, Plein 1944 nr.129, 6500 GT Nijmegen.
- Hilarion, Nieuwe Tijds Boekwinkel. Van Welderenstraat 27, 6511 MB Nijmegen, tel. 080-236784. Literatuur, muziek, een stiltemeditatieruimte, e.d.
- Utrecht:** Boekhandel & Antikwariaat 'De Wijze Kater'. Mariaplaats 1, 3511 ZM Utrecht, tel. 030-340917. Literatuur, esoterische artikelen.
- Boekhandel 'Sous le soleil'. Oudegracht 207, 3311 NH Utrecht, tel. 030-318233. Boeken en esoterische artikelen.
- Zutphen:** Boekhandel De Leur en Van Pel. Nieuwstad 40, 7201 NR Zutphen, tel. 05750-18642. Literatuur en meditatie-artikelen.
- Zwolle** Boekhandel Phoenix, Steenstraat 5-7, 8011 TT Zwolle, tel. 038-229151.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. This not only helps in tracking expenses but also ensures compliance with tax regulations.

In the second section, the author provides a detailed breakdown of the company's revenue for the quarter. It includes a comparison between actual sales and the budgeted amounts, highlighting areas where performance exceeded or fell short of expectations.

The third section focuses on the company's financial health, including a review of the balance sheet and the income statement. It notes that while there have been some fluctuations in cash flow, the overall financial position remains stable and strong.

Finally, the document concludes with a summary of key findings and recommendations for future periods. It suggests that continued investment in marketing and operational efficiency will be crucial for sustained growth and profitability.

De belangstelling voor het boeddhisme is groeiende. Naast de reeds langer gevestigde groeperingen ontstaan er talloze nieuwe, al dan niet geschaard rond lama's, zen-meesters of monniken. Degene die zich wil oriënteren in de diversiteit van de vele stromingen, raakt spoedig het spoor bijster. Toevallig verneemt hij of zij van deze of gene het adres van een boeddhistisch centrum en besluit er eens een kijkje te gaan nemen. Na een al dan niet geslaagde kennismaking vraagt men zich af of de bezochte groepering wel de meest aangewezen is. De mens van deze tijd wil immers vergelijken; hij is kwaliteitsbewust. Dan doet zich echter het probleem voor, dat het niet eenvoudig is andere centra, waarvan men het bestaan vermoedt, te vinden.

Om in deze behoefte te voorzien is de voor u liggende gids samengesteld. Het wil een wegwijzer zijn door het labyrint van boeddhistische groeperingen. We zijn de samensteller van dit boek en allen, die eraan hebben bijgedragen, uiterst dankbaar. Moge hun produkt - deze gids - een wegwijzer zijn voor al diegenen, die in welke groepering dan ook kennis willen maken met de Leer van Hem, die genoemd wordt 'purissadamma-sarathi': Gids voor mensen die getraind moeten worden.

Victor J. van Gemert (1946), cultureel antropoloog, werkzaam als onderzoeker op het vlak van de hulpverlening, publiceerde eerder op het terrein van de medische sociologie. Hij is bestuurslid van de stichting Vrienden van het Boeddhisme.

ZEN-uitgeverij, Lautzerath, 1993.

ISBN: 90-71013-07-3

ZEN-uitgeverij Theresiahoeve, Gondenbrett, B.R.D.

禪